

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 15 (8703)

13 АПРЕЛЬ

2018 йыл

УЛЛЫ ЮМА

КОБКЕК АЙЫ

1931-нши йылдан алып шыгады

ТОЪГЕРЕК СТОЛ

Кайдай уыйкен маънеси бар

Устьимиздеги йылдын кобкек айынын 10-ншы куьнинде республикалык «Шоъл тавысы» газетасынын кулыкшылары ман, 2018-нши йылда эркин куърес бойынша Каспийск каласында кобкек айынын 30-ннан алып, курал айынын 6-ншы куьнине дейим озгарылаяк Европа чемпионатына багысланган тоъгерек стол район китапханасында озгарылды.

Тоъгерек столда район мектеблеринин физкультура сабагынан окутувшылар, балалар спорт мектеблеринин тренерлери, Билимлендирув управленисинин физкультура бойынша методисти Б.Бекмурзаев, «Ногайский район» МО администрациясындагы «Яслык» яслар орталыгынын етекшиси С-А. Сарсеев, аьрекетшиси Али Арсланов ортакшылык этилер. Тоъгерек столдын аьр бир агзасы Каспийск каласында эркин куърес бойынша чемпионаттын

кайдай уыйкен маънеси бары акында айттылар. Йыйылганлар «Шоъл тавысы» республикалык газетасынын бас редакторы Эльмира Кожеевадын аьзирлеген докладын тынъладылар, онын берген соравларына яваплар бердилер, спорт бойынша районымызда кайдай маъселелер бары акында айтып кеттилер.

Алдынги йыллар ман тенълестиргенде, аьли спорт пан каьрлейтаган балаларымыз да, ясларымыз да коьп, тек не пайда, оларга тийисли шартлар йок. Айтпага,

80 бала эркин куъреске юридилер, олар аьзирленетаган меканга бирден 20 бала кирмеге болады, сонын уьшин аьзирленуьв заманды белгилеп, 3-4 куьпке оларды боьлмеге керек болады.

Тренерлердин айтувларына коьре, яс спортсменлерди баска ерлерге базласларга аькетпеге де кыйын – коьлик, материаллык амаллардын йоклыгы буршав берген заманлар да боладылар.

Йыл сайын аьдетке кирип, «Шоъл баьтирлери» турниринин озуву акында да соьз коьтерил-

ди. Ата-бабаларымыздан калган байыр ногай «Ак билек» ойыны акында да соьйленди, амал тавып, биз сол озьимиздин ойынымызды кайтадан яньыртпага керекпиз, ясларымызды аьвликтирмеге борышымыз.

Бу йыл «Шоъл баьтирлери» турнири Шешен Республикасында йогары дережеде озгарылмага ниетленеди. Тоъгерек стол катнасувшыларынын ойларына коьре, сол турнирдин озгарилуву да бизим яслардын спорт яктан кызыксынувын коьтереди эм куьшкуватлыгын да беркитеди.

Ясларымыздын, балаларымыздын спорт пан аьвлигуьвлери яман

тувыл, тек баьри затка да тийисли амаллар, шартлар керек. Аьли уьшин бизим балаларга спорт пан каьршекпеге тийисли мекан йок болса, биз баска затлар акында соьйлеп те, айтып та болмаймыз.

Аьли уьшин атааналардын куьш салуву ман авылымыздын орталыгында спортзал курылмага ниетленеди. Ол да бизим ясларга алдыга бармага бир амаллар берер эди.

Тоъгерек столдын барысында бизим районымыздан да бир неше аьдемлер Каспийск каласында озгарылаяк Европа чемпионатында ортакшылык этпеге керек деген ой да айтылды. Тоъгерек столды юриткен эм

уйгынлаган «Шоъл тавысы» газетасынын бас редакторы Э.Кожеева ис коллективи атыннан 5 мынъ маънет акша тренер Азамат Кокоевке сол озаяк чемпионатка билет алмага савгалады. Э.Кожеева сол савгады Азамат Кокоевке тапшырганы ман тоъгерек столдын катнасувшылары баьри де разы болдылар.

Бу куьнги тоъгерек стол уйгынлы эм кызыклы оьтти. Йыйылганлар оьз ойлары ман, ис аьрекетлери бойынша туватан маъселелери мен боьлистилер. Шешилув йоллары акында да соьйледилер.

Г. КУРГАНОВА.

Суьвретлерде: тоъгерек стол ис аьрекетинде.

РАЙОН ОРТАЛЫГЫНДА

Дин байрамы йогары коьнъилде белгиленди

Дагестан Республикасынын Ногай районынын Терекли-Мектеб авылында орынласкан Александр Невский Уллы князинин храмында дин байрамы оьтти. Байрамды Кизляр каласынын килесиннен келген дин кулыкшысы отец Владимир юритти. Терекли-Мектебте староста Георгий Тавакаловтын белгилеви мен, аьр йыл сайын

кобкек айынын 7-нде «Благовещение Пресвятой Богородицы» байрамы белгиленеди. Бу йыл да ярлык байрамы Пасхадын келуви акында билдирген уллы юма сонъгы куьни мен бирге келди. Шара басланганнан сонъ, дин кулыкшысы Владимир эм староста Г.Тавакалов келгенлерди, авыл яшавшыларын байрам ман кутладылар. Баска болып, Отец

Владимир ярасыкланган юмырткаларды, таьтли пасхаларды эм куличларды окувы ман тазалады.

«Ногайский район» МО администрация аькимбасы Мухтарбий Аджеков ярлык Пасха байрамы ман район яшавшыларын «Шоъл тавысы» республикалык газетасы бетиннен кутлады.

Суьвретте: байрам куьнинде.

«НОГАЙСКИЙ РАЙОН» МО
АДМИНИСТРАЦИЯСЫНДА

Баъле-казадан сакланув йолларын излестиремиз

Янъыларда «Ногайский район» МО администрациясында сыйлы конакларды йолыктылар. Бугуьнги конаклар Дагестан Республикасынынъ туърли ерлериннен келген эдилер. Келуьвлерининъ бас мырады: элимизге келген баъле – терроризм эм экстремизмнинъ алдын шалув шараларын излестируьв эм бир-бириси мен маслагатласув, бар сулыбы ман боьлисуьв эди.

Бу куьнги семинар-кенъесте Дагестан Республикасынынъ Миллет политикасы бойынша министрининъ кесек заманга исин юритуьвшиси Татьяна Владимировна Гамалей де ортакшылык этти.

Йыйынды хош келди собзи мен «Ногайский район» МО администрациясынынъ аккимбасы Мухтарбий Аджек-ов ашты эм юритти.

Биринши соьзин Дагестан Республикасынынъ Миллет политикасы бойынша министрининъ исин кесек заманга юритуьвшиси Татьяна Гамалей, республикамызда аьллер акында, янъыларда Кизляр каласында озган семинарда, Москва каласында, 100 элдер катнасып, кавыфсызлыкка багысланган халклар ара конференцияда болган хабарларды да айтып кетти.

– Интернетте терроризм эм экстремизм йолларына туьсуьвге шакыратаган онлаган сайтлар, солардынъ юзлеген аккаунтлары да бар, сога коьре сак болмага керек. Куьннен-куьнге ИГИЛ беркий береди, оьз потенциалын саклайды.

Сондай йолга ясларымыздынъ туьсуьвининъ бас себеби – куллык йоклык. Куллыгы йок аьдемлер баъри де эсапка алынмага кереклер, оларга амал тавып, ис орынлар этпеге де шалыспага керекпиз.

Мектеблерде белсен аьрекет юритилмеге керек, окытуьшылар туьрли экспертлерди катнастырып, терроризм, экстремизм темаларына хабарласувлар юритпеге кереклер, Хатын-кызлар совети де яслардынъ тербиясына маьне берип карамага керек, – деди ДР Миллет политикасы бойынша министрининъ исин кесек заманга юритуьвши.

Оннан баска болып, бизде конакта Дагестан Республикасынынъ сырт территориаллык округында ДР Аккимбасынынъ полномочный вьакили Саадула Сайпуллаев, ДР сырт регионы бойынша Координационлык Советининъ секретари Олег Артюхов та болдылар.

Семинардынъ барысында Дагестан Республикасынынъ Аккимбасынынъ коьмекши-си Карим Бадрудинов, Дагестан Республикасынынъ сырт зонасынынъ муниципаллык туьзилеслерининъ аккимбасларынынъ орынбасарлары оьз докладлары ман, маслагатлары ман ортакшылык эттилер.

Бу куьнги семинар йылы хабарласув ман, маьнели маьселеди шешуьв йолларын ортак излестируьв мен тамамланды.

Г. САГИНДИКОВА.
Суьвретте: йыйын барысында.

2018-нши йылда туьзилетаган участок сайлав комиссияларынынъ эсабы эм сан сырасы акында ТОКТАС

6-ншы апрель 2018-нши йыл
№ 13/16-3

Терекли-Мектеб авылы

«Россия Федерациясынынъ гражданларынынъ сайлав ыхтыярларынынъ эм референдумда катнасуьвга ыхтыярлынынъ бас гарантиялары акында» деген Федераллык законынынъ 27-нши статьясы эм Россия Федерациясынынъ Орталык сайлав комиссиясынынъ 2010-ншы йылдынъ 17-нши февраліндеги 192/13337-5 номерли ток-тасы ман, Дагестан Республикасынынъ Сайлав комиссиясы ман беркитилген территориаллык сайлав комиссияларын, муниципаллык образование-лер сайлав комиссияларын, окружной эм участок сай-лав комиссияларын кеплендируьвдинъ йорыгы акында Методикалык рекомендация-ларынынъ 8-нши боьлиги мен

етекшиленип, Ногай районы еринде 2013-нши йылда туьзилген участок сайлав комиссияларынынъ болжалы кутылувы ман байланыста Ногай районынынъ территориаллык сайлав комиссиясы токтастырады:

1. 2018-нши йылда кепленетаган участок сайлав комиссияларынынъ эсабын эм сан сырасын беркитпек (№ 1 приложение).

2. 2018-нши йылдынъ 16-ншы апрелиннен 16-ншы майына дейим карар алуьвга ыхтыярлы болган участок сай-лав комиссияларынынъ агзаларынынъ кандидатуралары бойынша (участок сайлав комиссияларынынъ сырала-рынынъ резервине) кенъеслер алуьв болжалын токтастырмак.

***

Информациялык билдируьв

Участок сайлав комиссияларынынъ карар алуьвга ыхтыярлы болган агзаларынынъ кандидатуралары бойынша документлер 2018-нши йылдынъ 16-ншы апрелиннен 16-ншы майына дейим мине адрес бойынша алынады: Дагестан Республикасы, Ногай районы, Терекли-Мектеб авылы, Карл Маркс атындагы орамы, 39-ншы номерли уьй.

Участок сайлав комиссияларынынъ сыраларына карар алуьвга ыхтыярлы болган агзаларынынъ кандидатуралары бойынша (участок сай-лав комиссияларынынъ сырала-рынынъ резервине), кенъеслерди эм документлерди аьзирлегенде «Россия Федерациясынынъ гражданларынынъ сайлав ыхтыярларынынъ эм референдумда катнасуьвга ыхтыярлынынъ бас гарантиялары акында» деген Федераллык законынынъ 22, 27-нши статьялары ман, территориаллык сайлав комиссияларын,

муниципаллык образование-лер, окружной эм участок сай-лав комиссияларын кеплендируьвдинъ йорыгы акында, Россия Федерациясынынъ Орталык сайлав комиссиясынынъ 2010-ншы йыл 17-нши февраліндеги 192/1337-5 номерли ток-тасы ман етекшиленмеге керек болады. Солай ок Россия Федерациясынынъ Орталык сайлав комиссиясынынъ 2012-нши йыл 5-нши декабрьдеги 152/1137-6 номерли ток-тасы ман беркитилген участок сайлав комиссияларынынъ сыраларынынъ резервин кеплендируьв йорыгына (сол ток-тас Интернет тармагында Дагестан Республикасынынъ Сайлав комиссиясынынъ сайтындагы «Участок сайлав комиссияларын кеплендируьв» деген боьлигинде орынластыруьвлы) таянмага тийисли.

Участок сайлав комиссияларынынъ сырасына «Россия Федерациясынынъ граж-

***

НОГАЙ РАЙОНЫ ЕРИНДЕ 2018-нши йылда туьзилетаган участок сайлав комиссияларынынъ эсабы

Участок сайлав комиссиясынынъ карар алуьвга ыхтыярлы болган агзаларынынъ саны:
№ 1181-нши номерли участок сайлав комиссиясы (5

аьдем), № 1182 (7),
№ 1183 (7), № 1184 (5), № 1185 (7), № 1186 (7), № 1187 (5), № 1188 (5),
№ 1189 (5), № 1190 (7), №

1191 (5), № 1192 (5), № 1193 (5), № 1194 (5),
№ 1195 (3), № 1196 (5), № 1197 (5), № 1198 (5), № 1199 (7), № 1200 (9),
№ 1201 (9).

Эскен елдей, каты агындай толкынласкан эди ойлары

Сраждин Батыров. Аыр бир ногай онынъ атын яшавында бир кере болса да эситкен. Бизим халкымызга, ол озининъ кыска оьмирине карамастан, коьп маданият асабалыгын калдырган. Онынъ ярасык суьвретлери, аьлемет асарлары, «Айланай» биов ансамбли болса, онынъ шоьплеп йыйнаганынынъ емисли бавы болады. Тизип айтсак, Сраждин Самедин увьлы Батыров ногай халкынынъ маданиятынынъ оьсуьвине, оьрленуьвине шет-кыйырсыз косымын эткен. Оны таныган аьдемлер Сраждинди шынты ногай киси деп белгилейтаган эди. С.Батыровтынъ талабы акында коьп кере айтылган эм аьли де айтылаак болар, ясларымыз онынъ ашыкланмаган якларын да ашыклар айтарлар, ызын ызлаганлар да болар деп сенемиз.

Коькек айдынъ доьртинши куьнинде дунья юзине энген эди Сраждин Батыров. Бу йыл ол тувганлы 67 йыл толаяк эди.

Онынъ тувган куьни бизим район орталыгымызда кенъ белгиленди. Коьп йыллардан бери Ногай шоьлинде болмаган Сраждиннинъ хатыны Аклия бу йыл бизге конакка келди, Сраждиннинъ топырагына барып, зиярат та коьрди, ога багысланган концертте де ортакшылык этти.

Сраждин Батыровтынъ бу йылгы тувган куьни «Ногайский район» МО администрациясында район етекшилери мен ога ювык болган хатыны ман, карындасы Вайдат пан йолыгыстан басланды. Йолыгыста олардан баска болып, Сраждиннинъ йолдасы, Астрахань ериннен Закир Ильясов, бугуьнлерде талапшы суьвретшининъ фондын уйгынлавышлар Арслан Бакиев пен Насипхан Джумаева, оны ман бирге куллык этип келген Нар-

бийке Муталлапова ман Яхья Кудайбердиев, Елена Жукова, «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы Эльмира Кожеева эм баскалар ортакшылык эттилер.

Эльмира Кожеева Сраждин Батыровтынъ колы ман салынган оьрнеклери мен кийимлер бугуьнлерде ногай тойларда, кувандырув аьлинде уйгынланатаган, биовлерге кулланылатаганын дурыс коьрмейтаганын да айтып кетти.

– Сол кийимлер бизим бай асабалыгымыз, биз оларды аявлап сакламага ша керек эдик, – деди ол.

Аыр бириси Сраждинди эсине алып, оьз ойлары ман боьлистилери. Келген конакларга хош келди соьзин «Ногайский район» МО администрация аькимбасы Мухтарбий Аджеков айтты.

Бу куьнди сондай аьлемет аьлде озгарганы уьшин, Сраждиннинъ тул хатыны Аклия

уьйкен разылыгын билдирди.

– Бу куьн Сраждиннинъ тувган куьни, мага онынъ оьлген куьни йок, – деп суьртеди коьзясларын Аклия.

Бек аьруьв йылы йолыгыс озды «Ногайский район» МО администрациясында, район етекшисининъ кабинетинде.

Оннан сонъ келген конакларга аьлемет концерт программа коьрсетилди. «Айланай» биов ансамблининъ аьлемет биовлери, Сраждиннинъ салган оьрнеклери мен кийимлери коьз алдыларымызда болып, Сраждиннинъ оьлимсиз данъкын кайтадан эсимизге салды. Йок, ол оьлмеген, ондай аьдемлер юз йылда бир кере тувады эм яркыраган юлдыз болып, миллетимиздинъ йолын ярыкландырады. Ол бизи мен дайымларга.

Йыйылган халктынъ юрегине тийген ойлары ман карындасы Вайдат, ис йолдасы Нарбийке коьплерге кызыклы хабарлары

ман боьлистилери.

Бир неше йыллар кыдырган Сраждиннинъ суьвретлери де янъы туьзилген фонд пан тувган ерлерине де кайтарылганын коьрип суьйиндик. Аклия да фондка оьз косымын этти. Ол да Каракалпакиядан Сраждиннинъ бир неше суьвретлерин, оьзининъ куьши мен аькелип, савгалады эм материаллык ярдамын да этти.

Энди фонд уйгынлавышлары музей де туьзбеге ниетленедилер.

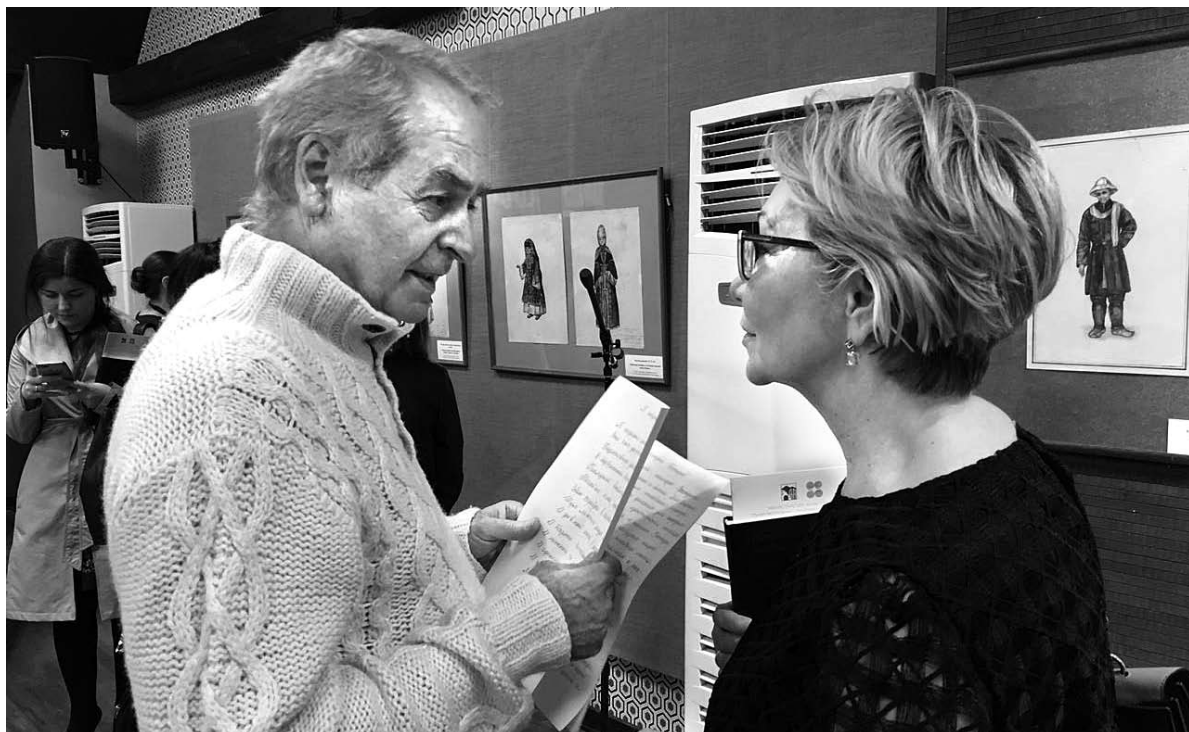
Бу куьн коьплердинъ эслеринде калаягына шек йок. Бу куьн савлай Сраждин Батыровка багысланды. Ызгысы талапшы суьвретши, оьмир аьдеми Сраждинге багысланган Арслан Бакиевтинъ документальи «Элгезер» фильми коьрсетилуьви мен тамамланды.

Г. САГИНДИКОВА.
Суьвретлерде: *йолыгыс шагы.*

Он бармагы – он алтын

Уьстимиздеги йылдынъ коькек айынынъ 6-ншы куьнинде Этнический маданият орталыгында «Сраждин Батыров, костюмлер эскизлери» деп аталып, выставка озгарылды.

Выставкада Сраждин Батыровтынъ графикалык куллыклары, костюмлерининъ эскизлери коьрсетилдилер. Сол куллыклар баьри де «Дагестанский аул» музейинде сакланылган. Бугуьнги выставка Сраждин Батыровтынъ энъ де маьнели эм кыйын аьрекети – ногай аьдет кийимлерин туьзуьвге багысланды. Сраждин Батыров сол кийимлердинъ эскизлерин туьзер уьшин коьп куллыклар эткен: тарих эм этнография адабиятын актарган, Кавказ еринде болып кеткен элгезерлердинъ куллыкларын тергеген, XIX оьмирдинъ ызгы эм XX оьмирдинъ баслапкы йылларында соьгылган суьвретлерди де излеп караган, атайлар-

дынъ хабарларын да тынълаган. Сол затлардынъ баьрисине маь-

не берип, тергегеннен сонъ, талапшы суьвретши, этнограф, хорео-

граф оьзининъ байыр ногай оьз оьрнеклери мен кийимлерин тик-

кен.

Сраждин Батыровтынъ биов ансамбльлерине деп тиккен костюмлери оьз ярасыклыгы ман, оьрнеклери мен баскаланады. Ол оьзине де кийимлерди оьзи тигетаган эди. Солардынъ да аыр бириси бир маьнеси мен баскаланатаган эди. Онынъ тиккен коьйлеклери, ыстанлары, кийгизден дорбалары да бир аьлемет болып коьзге коьринетаган эди. Сол затлар карт тетейдинъ сандыгыннан шыккандай туьвыл эди, сол куьнге ызгы мода деп айтпага да болаяк эди. Сраждин Батыров Дагестаннынъ этнический стилининъ негизин салганлардынъ бириси деп йигерлик пен айтпага боламыз. Бугуьнги выставкады «Дагестанский аул» музейининъ илми куллыклары бойынша етекшисининъ орынбасары Т.Петенина уйгынлап озгарган.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.
Суьвретте: *выставка озады.*

РАЙОН АДМИНИСТРАЦИЯСЫНДА

Туберкулездынъ алдын шалмага борышлымыз

«Ногайский район» МО администрациясында туберкулез маразы бойынша комиссиясынынъ ис аьрекетин ойласылып каралган. Сонынъ тамамында тоьмендеги карар кабыл этилинген.

Карарда белгиленгенлей, «Ногайская ЦРБ» ГБУ бас врачы Ф.Межитовага туберкулез авырувын эртерек айырып билуьв акында бир неше йыллардынъ аьллери бойынша тергев сырагыларын коьрсетуьв борышы тапшырылган. Соны ман бирге ол туберкулезга карсы район штабынынъ ерли-ерлерине барып ййынларын ьоткермеге, таймастан коьлем информация амаллары, «Ногай Эл» радиосы аркасы ман туберкулезга карсы айлыктынъ барысы акында билдируьвлер бермеге, юкпалы мараздынъ алдын шалуьв, тийисли ден савлык яшав йорыгын юритуьв бойынша медиклердинъ шыгып соьйлевлерин уйгынламага тийисли болады.

Карарга коьре Россия МВДнынъ Ногай районы бойынша боьлигине эм авыл поселениелер администрацияларынынъ аким-басларына районга келетанларды, сонынъ ишинде кесек заманга келетанларды да олар тек флюорографиялык тергевлерди ьоткен сонъ регистрация этпеге тапшырылган.

Карар бойынша авыл поселениелер акимбаслары авыл яшавшыларын тийисли графигине коьре флюорография тергевлерин ьотуьвге йибермеге керек боладылар. Авыл администрацияларынынъ ййынларында авыл поселениелер ерлеринде туберкулез бойынша эпидемиологиялык аьллер акында соравды аьр дайым да ойласып карамага маслагат этилинген. ьозлеринде куллыкшылар тутып ислететанган предпринимательлер, КФХ етекшилер арасында сол куллыкшы аьдемлерди ьоз карыжлары аркасы ман туберкулез маразы яктан тергевлерди ьотуьвге аькелуьв акында аьнлатуьв куллыкларды юритпеге кенъес берилген.

«Ногайское райветуправление» ГБУ начальниги М.Баймурзаевке айванлардынъ туберкулез бан авырувынынъ алдын шалуьв бойынша тийисли шараларды заманы ман эм сапатлы кепте ьоткеруьв борышы

беркитилген. Солай ок ветеринар куллыкшылары эт-суьт продуктары ман эркин кепте савда этуьвди тергемеге борышландырылган.

Карарда район администрациясынынъ билимлендируьв боьлигининъ начальниги К.Отегенова билимлендируьв учреждениелерининъ куллыкшыларын, солай ок уйкен класслар окувшыларын флюорографиялык тергевлерди ьотуьвге заманы ман йибермеге кереги белгиленген. Соны ман бирге район билимлендируьв учреждениелеринде ден савлык дерислери, тематикалык диктантлар, хабарласуьвлар, лекциялар уйгынланып ьоткерилмеге тарык болады.

Россия МВД-нынъ Ногай районы бойынша боьлигининъ начальниги А.Койлубаев яшайтаган тийисли ерлери болмаган, тутнаклардан босатылып кайтканларды, район еринде дайымга яде кесек заманга яшамага келген аьдемлерди излеп табуьв эм флюорографиялык тергевлерине йибериуьв соравлары бойынша медициналык учреждениелери, авыл поселениелер акимбаслары ман тар кепте биргелесип аьрекет этпеге тийисли.

Алынган карарга коьре «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы Э.Кожаяевага газета бетлеринде туберкулез маразынынъ алдын шалуьв соравларын, ден савлык яшав йорыгын кенъ кепте таралтуьвди уйгынлав борышы берилген.

«Ногайский район» МО администрациясынынъ КЦСОН ГБУ начальниги Г.Капитуллаева социаллык куллыкшылары карав бере-таган карт гражданларга эм сакатларга флюорографиялык тергевлерин ьотпеге ярдамын этпеге керек болады.

Бу карардынъ толтырылуьвы артыннан тергев «Ногайский район» МО администрациясынынъ акимбасынынъ орынбасары Б.Ярлыкаповка эм «Ногайская ЦРБ» бас врачы Ф.Межитовага беркитилген.

ИШ ИСЛЕР БОЬЛИГИ

Аьдем ьомирине кавыфлы болады

Буьгуьнлерде калалар араларында аьдемлер коьбисинше автобуслар ман юредилер. Автобуслар тийисли ерлерге тез де эм колай да еткердилер, ама олар аьдем ьомирине кавыфлы да болып каладылар, неге десе буьгуьнлерде калаларга баратаган автобуслар тийисли йорыкларды тутпайдылар. Сол автокоьликлер техникалык регламентке келиспейдилер, соларды айдайтаганлардынъ да толы сулыплары болмайды. Солай болганда, олар кателерге де йолыгадылар, аьдемлер де ьоледилер эм яраланадылар. Баскалай, калаларга аькететанган автобуслардынъ иелерининъ тийисли лицензиялары да йок эм олар налоговый органларга да белгили тувыл.

Автобуслар ман юретаган аьдемлердинъ яшавларынынъ кавыфсызлыгын коьтерер мырад пан Дагестан Республикасынынъ МВД куллыкшылары аз ислер озгармайдылар. Янъыларда навруз айынынъ 26-ншы куьнинен алып, 30-ншы куьнине дейим «Челнок» деп аталып, профилактикалык операция озгарылды.

Аьр бир автобуска минген аьдем етиспевликлерин коьрсе, бизге билдирмеге ьыхтырлары бар.

Автобуслардынъ иелерине эм соларды айдавшылардынъ эслерине саламыз, Россия Федерациясынынъ КоАП 12.31.1 статьясына коьре, автобус айдамага тийисли категориясы йок болса, ога 20000 маьнет акша штраф салынады,

а юридический лицолар болса, 100000 маьнет акша штраф тоьлейдилер.

Россия Федерациясынынъ административли правовойорыкты бузуьвлар бойынша кодексининъ биз йогарыда келтирген статьясына коьре, автобус иеси эм соны айдайтаган аьдем тийисли йорыкларды тутпага керек, солай болмаганда ол беркитилген штрафты тоьлемеге керек болады.

Бир ерде де регистрация этпей, ьоз алдыларына аьдемлерди тасып, предпринимательлик аьрекетин бардырып турган аьдем юридический лицо кебинде яваплыкка тартылады.

М. САИТОВ,
полиция етекшииси
полиция подполковниги.

БИЛИМ ТАРМАГЫНДА

Йол йорыкларды тутайык

Кавыфсызлык айы Кадрия атындагы мектебинде февраль айынынъ басыннан март айынынъ басына дейим уйгынланып ьотти. Мектебте ьоткен кавыфсызлык айы уьйшиликте, коьликте, йолда кавыфсызлыкты коьтеруьв, от туьсуьв коркынышы тувса яде сондай баска туьрли аьллерде не зат этпеге керек экенине багысланган эди. Мектебте баьри шаралар да план бойынша ьоттилер.

1-нши классларда «Коьлик – ол не зат? Яьв юруьвши, коьлик айдавши, йолавшы – ол ким?», 2-нши классларда – «Тротуарда, йолавшы юруьв йолда, йол шетинде ьозин юритип билуьв йорыклары», 3-4 нши классларда – «Светофор эм йол белгилери акында янъылык» деген класс

саьатлери уйгынланып ьоттилер. 5-нши классларда «Йол белгилери акында эртеги» деген яратуьвшылык дерислери ьоттилер. Февраль айында мектеб етекшисининъ тербиялав иси бойынша орынбасары З.Отаровадынъ эм ОБЖ дерисинен окутуьвшысы А.Валиевтинъ етекшилиги мен «Кавыфсызлык яшав сенинъ колында» деген ярыс программасы 6-7-нши класслар арасында уйгынланып озгарылды.

Шарага Ногай районы бойынша ГИБДД инспекторы Э.Картакаев эм яратуьвшылык уьйининъ етекшиси Л.Аракчиева шакрылган эдилер. Ярыс катнасуьвшылары «От туьсуьв кавыфсызлыктынъ йорыкларын билуьвшилири», «Кавыфсызлык йорыклар

ры» деген блиц-сорастыруьвнда, яратуьвшылык ярысларында ьоз усталыкларын эм билимлерин коьрсеттилер. Шарада 20 катнасуьвшылары ортакшылык эттилер. ОБЖ дерисиннен окутуьвшысы А.Валиев 5-8-нши класс окувшыларына «Уьйге меним кавыфсызлык йолым», «От туьсуьв кавыфсызлыгы» деген видео роликлерин коьрсетти.

8-11-нши класс окувшылары «От туьсуьв кавыфсызлыгы», «Кавыфлык бизим тоьгерегимизде» деген стенгазеталарын шыгарган эдилер.

Сувьретте: окувшылар Ногай районы бойынша ГИБДД инспекторы Э.Картакаев пен эм яратуьвшылык уьйининъ етекшиси Л.Аракчиева ман йолыгысында.

САВЛАЙРОССИЯЛЫК РАДИОФЕСТИВАЛЬ

Баьтирдинъ эстелигине багысланып

2018-нши йылда Шешен Республикасынынъ Биринши Президенти, Россия Баьтири А.Кадыровтынъ эстелигине багысланган «Кавказдынъ тавысы» деген VII Савлайроссиялык радиофестивали ьотеек кезекли каладынъ аты белгили болды. Бу йылдынъ увьт айында Грозный каласында жеребьевка озгарылган эди. Бу йыл ишинде ради-

офестивали Дагестаннынъ бас каласы Махачкалада ьотеек.

2012-нши йылдан алып фестиваль Грозный, Ростов-на-Дону, Владикавказ, Симферополь, Волгоград, Нальчик калаларда уйгынланып ьоткен. «Кавказ тавысы» элимиздинъ масс-медиа тармагында уйкен проектлердинъ бириси болады. Радиожурналистлер яры-

сында «Билдируьв программасы», «Тематикалык программасы», «Эртенъги шоу» деген уьш номинациялары бойынша РФ-дынъ баьри регионларыннан да радиожурналистлери ортакшылык этееклер. Фестиваль бойынша алдышы радиожурналистлери мастер-классларын, регионалык радиостанциялары ара билдируьв байлысларын ийгилендируьв

соравлары бойынша тоьгерек столларын ьоткерееклер. Енъуьвшилерди савгалав мезгилинде эстрада юлдызларынынъ эм Кубыла эм Сырт Кавказ Федераллык округларынынъ 13 регионларыннан ансамбльлердинъ ортакшылык этуьви мен галаконцерти де ьотеек.

2018-нши йылдынъ 1-нши коькек айыннан алып Шешен Республи-

касынынъ Биринши Президенти, Россия Баьтири А.Кадыровтынъ эстелигине багысланган «Кавказдынъ тавысы» деген VII Савлайроссиялык радиофестивалине ярыс куллыклары алынып басландылар. Элимиздинъ регионлар радиокомпаниялар ара ис сулыбы ман боьлисуьв бойынша аьллерди туьзуьв, радио беруьвлер тармагында бир патшалык

билдируьв политикасын озгаруьв, миллет катнасуьвларды ийгилендируьв, Россия Федерациядынъ халклар ара дослыкты эм тынышлыкты беркитуьв, маданиятлык баалыкларын арттыруьв эм саклав фестивалдинъ борышларынынъ эм мырадларынынъ бириси болады.

Макалалар 2018-нши йылдынъ 20-ншы июлине дейим алынажаклар.

АСТРАХАНЬ КАЛАСЫНДА

Маданиятлык паркында йолыгыс

Яньюларда «Астрахань крайынынъ маданиятлык бети» деген маданиятлык клубында Н.Крупская атындагы область бойынша илим китапханасынынъ демевлик этуэви мен «Маданият паркы» деген биргелес яслар паркы бойынша кезекли йыйыны уйгынланып оьтти. Бу яратувшылык биригуэвдинъ аьрекети студент Максим Лунев уйгынлаган эди. Йолыгыста ногай маданияты каралды. Шарады уйгынлавшыларынынъ санына «Эдиге» деген ногай маданият орталыгы да кирди. Кешликке деп ногай китаплерининъ выставкасы, баска болып, ногайлардынъ маданиятынъ эм уйшилигинъ коьрсеткен аьвелги сувьретлер, гравюралар аьзирленген эдилер.

Йолыгыска «Астрахань каласы» МО кала Думасынынъ председателининъ орынбасары Сергей Кодюшев, «Астрахань каласынынъ» МО администрациясынынъ йолавшыларды тасув эм коьлик управление-сининъ етекшиси Тахир Биймурзаев келген эдилер. «Эдиге» орталыгынынъ етекшиси ногай тарихи акында хабарлады. Орта оьмирлерде яшав суьрген ногай шаирлерининъ яратувшылыгыннан бир неше ятлавларын да окып эситтирди. Тарихши, Астрахань каласынынъ патшалык университетининъ аспиранты Рамиль Ишмухамбетов ногайлардынъ тарихи эм маданияты бойынша кызыклы хабарлады, презентациясын коьрсетти.

Йолыгыстынъ негизли кесеги ногай шаири эм белгили журналисти Роза Кожевниковадынъ (Баубекова) яратувшылыгы ман байланыслы эди. Ол Астрахань областининъ Красноярск районнынъ Дельта станциясында тувган. Мектепти тамамлаган сонъ, Нижнекамск курылысында ортакшылык эткен. Оннан сонъ Казань университетининъ журналистика бьлигинде, Москва каласында Горький атындагы адабиятлык университетинде билим алган, Казань каласындагы телевидениеде куллык эткен, яшавынъ маьнели кесегин «Идель» деген адабиятлык журналында татар тилинен кара созьди эм ятлавлар-

ды орыс тилине коьширувине багыслаган. Бир неше ятлавлар йыйынтыкларын да баспалаган.

Онынъ яшав йолы эм яратувшылыгы акында Трехпротокский орта мектебининъ окытувшысы Линара Иргалиева хабарлады. Татар-башмаковский орта мектебининъ окувшысы Гиляна Ваисова Роза Кожевниковадынъ «Молитва» (тилек) деген ятлавын да окып эситтирди. Роза Кожевниковадынъ яратувшылыгында тувган бети, Астрахань крайы акында ятлавлары коьп.

Шаирлик соьзин йолыгыста Россиядынъ Язувшылар союзынынъ Астрахань бьлигининъ етекшиси Юрий Щербаков та айтып кетти. Ол миллетли шаирлердинъ шыгармаларын орыс тилине коьширувине коьптен каьрлейди. Бу йолыгыста ол оьзи коьширген ногай шаири Анвар-Бек Култаевтинъ ятлавларын окыды. «Скверный Пушкин» деген яратувшылык биригуэви атынан Дарина Краснова да ногай шаирдинъ ятлавларын окып эситтирди. Анъ кепленуэвинде Трехпротокский орта мектебининъ «Этномир» деген яратувшылык биригуэвининъ катнасувшылары Маргарита Дзюба эм Дельница Шарибаева да ортакшылык эттилер. Олар ногай тилинде йыр йырадылар. Татар-башмаковский орта мектебининъ окувшысы Фания Алиева тарих дерисиннен окытувшысы Амир Мусаевтинъ етекшилиги мен Приволжский районьнда яшайтаган юртов-татар-ногайлардынъ той аьдетлери акында докладын аьзирлеген эди.

Клуб йыйынынынъ тамамын келтире келип, Астраханьнынъ аьлим-этнологы Виктор Викторин йыйылганларды «Навруз» язлык байрамы ман кутлады. Програмада коьп миллетли Тоьмен Поволжьединъ ногайлары ман байланыслы туьрли аьдетлери коьрсетилди. Кешликте коьп миллетли Приволжский районьнынъ окытувшылары эм окувшылары белсенли катнас туттылар. Кешликти ятлавлар, йырлар, баска болып, миллет ашханасынынъ туьрли аслары да ярасыкладылар.

Суьвретте: *шарадан коьринис.*

АВЫЛДАСЛАР АКЫНДА ХАБАРЛАРДАН

Яшавда орынын тапкан

Республикамыздынъ бас каласында аьлиги заманда ногайлардан болып яшайтаганлар санын бес бармак пан санамага болады. Эм мен оьзим олардынъ кайбирлерин танийман эм кайбирлери мен катнаслык та этемен. Сосы аьдемди коьргенлейин ок, сыпаты кайдай ды таныстай коьринип, карап калдым. Ол да меним караганымды сезди болар деймен, юрисин аста этти. Мен де токтайман, ол да токтайды. Мен бирден йигерленип ога ювык бардым эм колымды созып салам бердим. Ол да мага куьлемсиреп каралды да:

– Билдим, билдим! Эсимде! Салам, агав, Анвар-Бек! – деди. Мен йорык билдим – ол мени танып тур.

– Ассалам аьлейкум! – дедим мен де, эргеден танысымдай коьре берип.

– Мен бир отьз йыллар артта сизи мен Бабаюртта танысканман. Мен ол заман Бабаюрт банкында куллык этетаган эдим... Эсиньизде ме экен? – деди.

Мен «даь» деген явабын бере алмадым. Неге десе сол вакьт калай болган эсиме тык деп, туьспеди. Тек йигерленип: ногайлар болсак, тил табармыз дегенлей, эргеден танысымдай коьрип, оны ман йылы хабар бардырдык.

Аьши ол ким экен? Аьли мен сосы соравга оьзимнинъ явабымды бермеге съемен: халкымыздынъ арасыннан болып, каламызда яшайтаган, абырай-сый казанган, куллыгы ман оьрмет тапкан Исмаил Аьжи улы Саидов болып шыкты.

Энди соьзимди басыннан баслайым. Исмаил Саидов Дагестан еринде ногайлар яшайтаган Бабаюрт районьнынъ уйкен деген Бабаюрт авылыннан экен. Эм онда 1961-нши йыл тувган. Яланъ аяк яслыгын да сосы авылында оьткерген. Меним бала шагым эм оннан сонъгы яслык йылларым совет мектебиндеги тенълеримдикидей болып озганлар: эрген болса, дорбаларды колларга алып мектебке йоланув, окувдан келсе, азбарда, орамда айланув.

Алты ясыннан алып биринши класска Бабаюрттагы биринши номерли мектебине окувга барады. Оьзи айтканлай, онда йиги эм янышлы окытувшылар колларына туьседди. Олар асылында каты сорайтаган, тек бек аьдил юрекли, танъ эм оьзлерин балаларга багысламага ымтылыслы аьдемлер болыптылар. Неге десе Исмаил мине сосы куьнлерде де оны аьрув оқымаган, нызамлы болмага, язувга, эсаплавга, яшавдан баьри туьрленислерди аныламага уйретип келген окытувшыларын тукумы, аты эм атасынынъ атлары ман оьктемсип кайтаралап айтпага съеуди. Айтпага, орыс тили эм адабиятыннан – Рупия Астархан кызы Кочеровады, физи-

кадан – Мухтар Халил уылы Алиевти, математикадан – Гусейн Басыр уылы Дыдымовты эм баскаларды. Олар бизге, оьзлерининъ окувшыларына, билимлерин эм сулыпларын аямай салып турдылар. Аьли де уйкен савболлыгымды айта тураман...

Арасы он йыл оьккен, 1977-нши йыл мектепти Сый грамотасы ман аттестатгы колына алады. Аьне сол заманнан алып онынъ яшавында янъы йолдынъ сокпагы басланады...

Эндигиси яс аьдемге кайда бармага эм кайдай кеспиди сайламага керек деген маьселе алдына шыгады. Эм ол оны да оьзи шешип кояды. Ол Дондагы Ростов каласындагы элимиздинъ белгили экономикалык вузларынынъ бириси – Ростов авыл хозяйство институтынынъ финанс-экономикалык факультетине документлерин береди. Сонъ сынавларды да беруьв керек. Оларды да Исмаил тек «4» эм «5» белгилерине берген эм окувга туьскен. Аьне соьйтип онынъ студентлик яшавы басланады экен. Ол да ога баьри ягыннан кызыклы эм пайдалы болган демеге боламыз. Белгили болган профессорлардан эм доцентлерден алган лекциялары эм семинарлары эсинен таймай сакланып келедилер. Семинарларга аьзирленуьв уьшин коьп оқымага, институттынъ илим китапханасында кешелер мен олтырмага керек. Карл Маркс атындагы Ростов областининъ илим китапханьнда шеретте турмага керек. Ама йигитимиз заман тапкан. Окувга коьп заманын берген. Болса да окувдан бос заманларын да кулланьп билген дер эдик. Оьзининъ айтувы бойынша, кала кинотеатрларында кинофильмлердинъ премьераларын, театрлардагы спектакльлерди карамага эби болыпты. Олар да бек керек, дейди ол, яшавдан куьтуралык анылавларды оьстиредилер. Соьйтип йыл артыннан йыл кетеди. Окув йыллары сув агымы болып кетедилер эм ызында – патшалык сынавлар эм диплом куллыгы. Оны да Исмаил уьстинликли кепте басыннан кеширди. Сондай еныл болмаган окувдынъ тамамы да йиги болган. 1982-нши йыл институт-не окувга барады. Оьзи айтканлай, онда йиги эм янышлы окытувшылар колларына туьседди. Олар асылында каты сорайтаган, тек бек аьдил юрекли, танъ эм оьзлерин балаларга багысламага ымтылыслы аьдемлер болыптылар. Неге десе Исмаил мине сосы куьнлерде де оны аьрув оқымаган, нызамлы болмага, язувга, эсаплавга, яшавдан баьри туьрленислерди аныламага уйретип келген окытувшыларын тукумы, аты эм атасынынъ атлары ман оьктемсип кайтаралап айтпага съеуди. Айтпага, орыс тили эм адабиятыннан – Рупия Астархан кызы Кочеровады, физи-

оьскен ери – Бабаюрт районьна кайтады. Мунда болса, Исмаил Саидовка Бабаюрт райфинбоьлигининъ заведующийининъ орынбасары, 4541 номерли Бабаюрт сбербанкынынъ заведующийи болып бир неше йыллар узагында аьрекет этпеге амаллар ашылады.

Айтып озбага керек, бир ок заманда Саидов юрист кесписин де байырламага суьйип, Дагестан Патшалык университетининъ юридический факультетине де оқымага туьседди. 1997-2002-нши йылларда онда заочно йосыкта билимин арттырады. Эндигиси ол йогары юрист кесписин де бийлейди.

2001-нши йылдан алып Исмаил Саидов республикамыздынъ бас каласында яшайды эм оьзининъ аьрекетин бардырып келетгьыр. 2003-нши йылга дейим Каспийгазпром ООО-сынынъ бас бухгалтерии болып ислеген. 2016-ншы йылдынъ январь айыннан алып мине куьнлерге дейим Новострой ООО-сынынъ бас бухгалтерининъ орынбасары куллыгын юритеди.

Исмаил йигитимиздинъ кайратлы куллык эткен йыллары босына кетпеген эм билинмей калмаган демеге боламыз. 1999-ншы йыл ога «Дагестан Республикасынынъ ат казанган экономисти» деген йогары ат тагылады. «Россиядынъ профсоюзларына 100 йыл» деп аталган мерекели медали мен савгаланады. Оннан баскалай да онынъ коьплеген баскалай грамоталары эм алган разылыклары аз тувыл.

Биз буьгуьн сыйлы ясымыздынъ аьли акында да бир неше соьз айтып алмасак, хабарымыз толы болмастай коьринеди. Оьзининъ аьели Мейранна ман бирге 4 улын эм кызын оьстируьв, яшавга шыгарув уьшин аз куьш салмайдылар Олардынъ сосы куьнлерде 4 йиенлери де бар. Эки улы эм кызы йогары билим алганлар эм аьрекет этедилер. Уьшинши улы патшалык университетинде билим алады эм кишкей улы махачкаладагы 37-нши номерли гимназияда окыйды.

Онынъ тагы да суьетаган бир заты акында эскермесе болмас деген ой да келеди. Аьлиге дейим де Исмаил улымыз китаплер оқымага съеуди эм онынъ авылындагы уьйинде кишкей болмаган китапханасы да бар.

Мен язувшылар Лев Толстойдынъ, Михаил Лермонтовтынъ, ногайларымыз-

дан Кадриядынъ, Иса Капеевтинъ язганларын уьйимде алып саклайман эм арада бир кайтарып оқымага да эринмеймен, дейди оьктемсип эм яны суьйип. Китаплерди окув аьдемге аьр заман тек пайда-сын аькеледи.

Исмаилдинъ бир ок заманда суьйген артистлери, йыравлары да аз тувыл экен. Ол коьнъили коьгериле бере, артистлер Константин Хабенский, Сергей Безруков, Алиса Фредлинь, Людмила Гурченко, Чулпан Хаматова акында кызыклы хабарлавын этеди. Мен бизим халкымыздынъ йыр бежени Асият Кумратовадынъ бурынгы халк йырларыннан баскалай болып, «Анам», «Ах шалув, кара шалув», «Уян, халкым!» деген йырларын язып алганман эм заман тавып кезек-кезекте тынълап та аламан... дейди. Йыр коьнъилимде коьтерген эм аьли де бираз мыдахлансам, оларга тынъламага заман тавып тураман...

Соьзимди тамамлай келе, мен Исмаил Аьжи улына яслар ман байланыслы болган сорав да бермей болмайман.

– Не зат аьлиги замангы ясларга йорав этпеге суьер эдинг? – деймен ога. Эм ол тагы да бираз янланды эм баслады:

– Аьлиги яслар бизим замандагы яслардан баскаланады. Аьр зат заманына коьре болады. Тек айтпага съемен – оьзиньиздинъ атааналарынъызды суьйинъыз эм аьр заман сыйланъыз. Оларга катнасып турынъыз. Аьйипке калдырманъыз. Олар алдын-да оьмирге борышлы экенинъизди эстен шыгарманъыз. Асылында ийги, сапатлы билим алмага ойласынъыз. Яшавды аныламага ымтылыслы болынъыз. Аьли заман оны талаплайды. Етискенлик пен тамамлык этпенъыз. Дайым татымлык, тил бирлик, дослык аранъызда ие болып калсын. Суьйгенге барынъыз эм бас косып, татым аьел болып яшанъыз... Алла-Таала сизинъ ювыкларынъызды аман эсен саклап турсын. Наьсип эм Элимизде онъайлык болсын!...

Кыскаша айтканда, яшавда орыннын тапкан эм ис суьйген аьдем бизим Исмаил Саидов деп айтпага меним толы ыхтыярым бар болып коьринеди. Йигит болса, сондай болсын!

А. КУЛТАЕВ.

Суьвретте: *И. Саидов уныклары ман.*

ЭСТЕЛИКЛИ ШАРА

Халк ярыкландырувшымыздың сыйына

Собйтип аталып, ногай халк ярыкландырувшымыз Муса Курманалиевтинъ тувган куынине багысланган шара онынъ атын юритуввши Куыбатар авыл орта школасында болып озды.

Бу эстеликли шарады мектеб китапхана куллыкшысы С.Бариева, 6-ншы класс етекшиси С.Байрашева уйгынлап аьзирлеген эдилер. Мектебте ногай адабиятынынъ негизин салувшылардынъ бирисининъ китаплерининъ, шыгармаларынынъ, хатларынынъ выставкасы, язувшыдынъ яшавы эм оьнер йолы акында там газеталары коьрсетилинип салындылар.

Муса Курманалиев оьз заманында тийисли билим алган: коьп мектеблерде оькыган, арабша сувдыратып оькып эм язып болган. 1925-нши йылда оны бактысы тагы бир халк ярыкландырувшымыз, оькытувшы, фольклор йюювшы Абдул-Хамид Джанибеков пан йолыгыстырган. Олар экеви бирге латиница, сонъында кириллица негизинде ногай алфавитин туьзуув уьстинде коьп куллык эткенлер.

Шарады оьткеруевдинъ бас ниети – оькувшыларда патриотизм сезимлерин тербиялав, оларды М.Курманалиевтинъ, ногай-

лардынъ арасында биринши СССР Язувшылар союзынынъ агзасынынъ оьнери мен кызыксындырув.

Мектебке бу сыдыралар авторы, мектеб оькутувшылары, авыл китапхана куллыкшысы А.Шекирова, мектеб оькувшылары шаькыртылып келген эдилер. Солай ок шарада мектеб директорынынъ орынбасарлары Т.Бариева, К.Кокеева катнастылар.

Шарады юритувшылер конакларга сонынъ бас ниети, М.Курманалиевтинъ яшав йолы акында хабарладылар. Олар ярыкландырувшыдынъ ятлавларын, языскан хатларын айырып белгиледилер. Бу сыдыралардынъ авторы М.Курманалиевтинъ яратувшылыгы акында собйледди.

Шарадынъ тамамында балалар халк ярыкландырувшы, оькутувшы, шаир эм язувшы акында коьп янъы эм кызыклы затлар билгенин билдирдилер.

С. МЕЖИТОВ,
Куьнбатар авылы.

БИЗИМ КАДРИЯ

Ногай поэзиясынынъ яркын юлдызы

Ногай поэзиясынынъ энъ де яркын юлдызы – Кадрия Темирбулатова тувганлы бу йыл 70 йыл болады. Соны ман байланыста районымызда Кадриядынъ эстелигине багысланган туьрли шаралар уйгынланады.

Янъыларда Кадрия атындагы мектебиндеги музейде КЦСОН-нынъ Эслилер эм сакатлар куьндизги ял алув боьлигининъ куьлторгы Марина Кулунчакова эм бу школадынъ музей етекшиси Медина Мусаурова биргелесип «Шоьлдинъ кызы» деп аталган тоьгерек стол озгардылар. Мунда Кадриядынъ бирге оькыган тенълер: Б.Азимов, М.Муллаева, З.Байманбетова, М.Аджиева, синълиси С. Темирбулатова, йиени Т. Аджибаева, «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ етекшиси Э.Кожаева, КЦСОН етекшиси Г.Капитуллаева шаькырдылар.

Шарады Марина Исаевна Кадриядынъ ятлавын оькып ашты. Сонъ ол соьзди шаиримиздинъ тенълерине

берди. Олардынъ аьр бирисин йыйылганлар ман янларына якын эскеруевлер мен боьлистилери. Биз олардан Кадрия кайдай танъ, ярасык, яс йылларына карамастан, кайдай акылы болганын, кайтип оьз халкын суьйгенин, аьдетлерин баалаганын тагы да эситтик. Тенълер Кадрия ман ызгы кере йолыгысы акында, тап туьнегуьн болган истей этип, эсинде саклап, юрегиндеги авырувын ясыралмай хабарладылар. Синълиси Софья Темирбулатова да аьзиз аьптеси акында юрегининъ туьбиндеги сызлав сезимлерин сездирип айтты:

– Кадрия аьр дайым да мени оьзининъ янына Махачкалага шаькыратаган эди: «Келип кетши, синълим-ав», – деп. Ызгы кере мен ога барганда, ол мага коьп сонъгы язган шыгармаларын коьрсетти, оькыды. Солардынъ сырасында ногай-комсомоллар акында поэма эм коьп баскалары бар эди. Кадрия яслай язган шыгармаларын сары чемо-

данга салды. Казалы куьнги казалы отган сонъ сонъгы шыгармалары янганлар, тек саьнедеги сары чемодан аман калган. Кадриядынъ Москвада язувшылар ман болган йолыгысында да мен катнасканман. Мунда олар бир-бирине ятлавларын оькыдылар, хабарладылар. Кадрияды Москвада бек коьп аьдемлер биледилер, сол кадер оны Махачкалада танымайдылар деп мага айттылар. Кадрияды Москвага коьп шаькырганлар, ама ол тувган ериннен кеткиси келмедди.

Солай ок тоьгерек столда Кадрия атындагы школадынъ етекшиси А.Акимова, Г.Капитуллаева, Э.Кожаева собйледилер, М.Мусаурова Кадриядынъ музейи ашылувыннан тура аьр бир китапти, аьр бир суьвретти кайтип йыйнаганы акында хабарлады, оькувшы-балалар А.Оразалиева, Р.Кулунчаков, С.Байманбетова Кадриядынъ ятлавларын ятган айттылар, 11-нши класс оькувшылары Я.Кожаев эм Р.Багавдинов шаиримиздинъ музейдеги затлары акында хабарладылар. Кадриядынъ эстелигине багысланган йолыгыс кызыклы аьлде оьтти. Кадрия дайым бизим мен. Ол бизи мен оьзининъ китаплеринде, бизи мен –эскеруевлерде, ол – бизим юреклеримизде.

Н. КОЖАЕВА.

Суьвретте: йолыгыстан коьринис.

ЙЫЙЫН

Ис аьрекетин хош коьрдилер

КПРФ Ногай район комитетининъ Терекли-Мектеб авылдагы баслангыш партия боьлигининъ эсап беруув эм сайлавлар йыйыны болып оьтти.

Йыйыннынъ куьн йосыгы бойынша боьлик секретари М. Бекбулатов 2017-нши йыл эм 2018-нши йыл март айы бойынша баслангыш партия боьлигининъ эткен куллыгы акында эсап беруув докладын оькыды.

Доклад бойынша КПРФ РК секретари Ш. Мунгишиев, коммунистлер Э. Саитов, О. Мемеков, З.Османов оьз ойларын айттылар эм оьткен ис болжалы ишинде боь-

ликтинъ эткен ис аьрекетин хош коьрдилер.

Йыйын катнасувшылары боьлик секретари этип эндиги кезекке де М.Бекбулатовты сайладылар.

Муннан сонъ район орталыгынынъ коммунистлери келеткан XXXVI КПРФ Ногай РК эсап беруув эм сайлавлар конференциясына делегатларды айырдылар эм район комитетининъ сырасына ваькиллер этип М.Авезов пан О.Мемековты киргистуевди кенъес эттилер.

КПРФ Ногай РК
пресс-службасы.

РЕСПУБЛИКАМЫЗДЫНЪ БАС КАЛАСЫНДА

Поэзия куьнинде

Махачкалада Поэзия уйинде Савдунылык поэзия куьни белгиленди. Шаралар оьлшеминде Александр Пушкиннинъ эм Расул Гамзатовтынъ эстеликлерине шатлыклы аьлде шешекейлер байламлары салындылар.

Сол куьн сахнада яс поэтлердинъ оку-

вында Расул Гамзатовтынъ, Магомед Ахмедовтынъ, Кадрия Темирбулатовадынъ, Фазу Алиевадынъ ятлавлары занъырадылар.

Оннан баска болып, поэзия соьзининъ классикасын «Креатив» деген адабият клубынынъ яс катнасувшылары оькып эситтирдилер.

Савгага тийисли болдылар

Навруз айынынъ ызында Махачкалада «Весенняя фантазия» республикалык конкурс-выставкасы оьтти. Мунда бизим районымыздынъ С.Батыров атындагы саниятлар мектебининъ художественлык боьлигининъ оькувшылары катнасып, 3-нши орынга тийисли болдылар. Солай ок «Весенняя фантазия» конкурсына балаларды усташа аьзирлевде эм художественлык билимлендируув тармагынынъ оьрленуевине уьлис косканлары уьшин С.Батыров атындагы мектебининъ оькутувшылары – Алтынбийке Акбердиева, Мукминат Отевалиева, Мархаба Шалиева, Эльмира Махмудова ДР Маданият министрствосынынъ республикалык оькувметодикалык орталыгыннан Сый грамоталар ман савгаландылар. Балалар-

га болса, конкурста катнасканлары уьшин, 3-нши дережели Диплом тапшырылды.

Бу конкурста республикамыздынъ 45 саниятлар мектеблерининъ ваькиллери баьриси 500-ге ювык энъ де ийги куллыкларын коьрсеттилер. Жюри агзалары 3 номинацияда – калша согув, вышивка, аппликация ислерге белги бердилер.

– Бу конкурста бизим саниятлар мектебининъ балалары йыл сайын катнасадылар, оьктемсимей де болмайман, олар бир де баргылы орын алмай калмаганлар: айтпага, озган йыл 2-нши орынды, бурынгысы йыл 1-нши орынды бийлегенлер. Быйлыгы конкурска 10 баладынъ иси элтенди: Элина Мансуровадынъ, Суюмбике Кельдасовадынъ (оькутув-

шысы М.Шалиева), Фатимат Магомедовадынъ, Райсат Юсупхановадынъ, Эмина Зарманбетовадынъ, Фаина Алиевадынъ (оькутувшысы Э.Махмудова), Салима Баймурзаевадынъ (оькутувшысы А.Акбердиева), Айсе Магомедовадынъ, Алтынай Котовадынъ, Альбина Черкесовадынъ (оькутувшысы М.Отевалиева). Балаларымыз баьриси де – бек шалыскыр, талаплы. Бизге олар ман исле-меге бек суьйинишли, тек олар саниятлар мектебин оькып тамамлаганда, олар ман аманласув бизге бек кыйын болады, – дейди Мархаба Аджибатырова Шалиева.

Н. ЭРЕЖЕПОВА.

Суьвретте: С.Батыров атындагы саниятлар мектебининъ оькутувшылары эм етекшиси.

Г.ШАНДАКОВА

Авыр ойлар тынышлык бермедилер. Гельфия уйкы табалмады. Юректи сызлаткан ашшы сора-вар басында ызгыстылар: «Ким шуьшли?», «Бактымнынъ соьйтип болганына ким шуьшли? «Яшавымды ким бузды?, «Не зат уьшин?» – деп ол соьйленди.

Гельфия, ястыкка каптырылып, сылкылдап йылады. Кайтип бу затты мутпага бо-лак? Мен бу затты кайтип мутаякпан, басымнан калай кеширеекпен? Йок, йок, тоьзип болман. Оны съемен, яшавымнан артык съемен, суьйген аьдеммиди кайтип мутып болакпан? Калай яшарман? Яшап та не маь-неси бар?

Уйклап яткан увылын да мутып, Гельфия сылкылдап йылай берди.

Увылы уянды эм анасынынъ кайгысына юреги ийип, языксынып карады. Гельфия увылын кушаклады эм оны суьйип басла-ды. Гельфия тагы да йылады. «Сабыр болта-гы, озь-озьиньди колынъа ал, – деди онынъ ишки тавысы, – Не зат этесинь сен, озьинь-озьиньди коьрге киргистпе. Эсиньди ййй, Гельфия, ярамайды уьйтип. Сен куванмага керексинь! Эсиньди ййй, Гельфия, сен аьли де яссынъ, баьри зат та алдынъда. Баьри яман ойларыньды арт таслап кой».

Гельфия эсин бир де ййялмады. Ол ишин-нен куьйди. Уьй ишинде аьри-бери кезинди. Иргедэ эрининъ суьврети илинип туратаган эди. Ол суьвретти суьртти эм сыйпады. «Эх, сен, Тимур! Бир де болмаса баланъ акында ойлансанъ. Не зат эттинъ, Тимур? А озьинъ, сенсиз яшап болмакпан, съемен, каерде болсак та биргелей болармыз деп айтканынъ, аьше, кайда ды сол суьюв? Бар ма экен сол суьюв деген зат?»

Гельфия эри мен сонъгы кере соьйлегенин эсине алды. «Тынъла мени, – деди ога Тимур, – сени мен соьйлеегим бар эди». Эри тыныш-лы тавысы ман минезленип соьйледи.

– Мен кетемен, – деди.
– Кайтип кетемен? Тимур? Мени мен кеньескенинъ йок, соьйлегенинъ йок. Яде мен сенинъ уьшин бир зат та тувылман ма? Биз уьй салаак болган эдик ше?

– Бир зат та билмеймен, мен шабашка-га кетемен, – деп ол орыныннан турды, кол-ларын кескенли булгаалакпа. Ол Гельфияды тынълагысы келмеди. Сол затты аньлатып, соьзин бардырды.

– Соьзиньди кой да, тын. Яслардынъ айтувына коьре, онда аьруьв акша береди-лер. Акша йййып, белки, «Жигулиге» олты-рып келермен.

Гельфияга ярамады бу соьз, ол йылады.
– Неге сондай затты этесинъ, эсинъ-ди ййй! Сенинъ бу кетуьвинъ ийгилик пен кутылмас. Меним юрегим сезеди, – деп кыскайкы тагы да йылады. Кетпе кал увы-лымыздынъ хаьтери уьшин этпе сондай зат-ты! – деген соьзлерди айтты. Гельфия тизине шоьнъкти, тиледи, ялбырады, йылады. Тек босына эди. Тимурды бир куыш те токтатып болмады.

Тимур аьбир-шуьбирин йййнады да, увылын кушаклап, уьйден шыгып кетти.

Тимурдынъ кеткени акында хабар авыл-да тез огына яйылды. Озып бараяткан аьр аьдем Гельфиядынъ юрегиндеги куйын-лы кайгыды билетаган эди. Баскалар болса, ийги пишеден бай кетпейтаган, деп айтады-лар. Болды энди, деди Гельфия озь-озьине, аьдемлердинъ авызларын явып болмас. Не суьйселер, соны соьйлесинлер. Гельфия озьи баласы акында ойланды. Йок, соьйтип яшап болмак, бир зат этпеге керек, озь яшавына колды силкип болмас. Камильтайымды ясли-ге элтейим, озьим куллыгыма барайым.

Тимур аьелиннен кеткенли уьш йыл озды. Хабар да йок, онынъ кайда экени акында бир де бир зат билмейтаган Гельфия Камиль-ди садикке аьзирледи де, тез болып коьйле-гин кийди эм сабатке карап, тыска шыкпага асыкты. Кыскайкы увылы ман бирге оьктем адымлап барады, аьр ким де ога суьйдимли

карайды, саламласады. Баласын ерине еткери-п, ол больницага асыгады. Сейир, Али Курбанович ога кайдай куллыкты айткы-сы келеди экен? Яде оны бир якка йибереек бола ма экен?

Ойларына алданган Гельфия больни-цага кайтип еткенин де билмей калды. Онынъ алдына сестра-хозяйка Валя шыкты. «Салам, Гельфия Ганиевна! Сизди Али Кур-банович саклайды» – деди ол. Гельфия каби-нетке кирди. Онда Али Курбановичтен озь-ге болып, бир йырма бестен арткан болар, таныс болмаган эр киси олтыры эди. «Олты-рынъыз, Гельфия Ганиевна, – деди Али Кур-банович, креслоды коьрсетип. – Минне таны-сынъыз, бизим янъы врач-терапевтимиз Али Магомедович. Гельфия Ганиевна, сиз сый-ынъыз болган врач-гинекологсыз, – деп со-зин бардырды тамада, – сол куллыкты этпеге болаксыз. Разысыз ба?» «Элбетте, Али Кур-банович», «Бек аьруьв, аьше, соьйтип соьй-лестик». «Соьйлестик, – деп куьлемсиреди Гельфия, – озьимнинъ усталыгым бойын-

Ким шуьшли?

ша ислегеним – мага ийги. Меним кишкей Камилим бар, заманым болак».

Гельфия Ганиевна стационардагы дежур-стводынъ графиги мен танысты. Куллык-шылар ман аманласып, кетти. Садикке кел-генинде, Камильди алганларын айттылар. «Ким алмага болак?» деп сескенди Гель-фия. «Кайгырманъыз, Гельфия Ганиевна, сизинъ ананъыз келген.

Гельфия бек суьйинип, аягы ер баспай, асыгып, уьйине адымлады. Язык анам-ав, калай бек сагындым сени. Тувганларын сонъгы кере кашан йоклаганы Гельфиядынъ эсинде де йок.

Камильдинъ эм анасынынъ кувнак сес-лери уьйден орамга дейим эситилетаган эди. Наьсиплиги басына келди бала аьели мен бирге ат шаптырып ойнайтаган эди. «Анам-ав! – деп кушаклады анасын Гельфия, – неге оны сол кадер кылыксызландырасынъ». «Болсын, сен оны озьинъше тербиялайсынъ, а мен озьимше, балага ойнамага да, оьспеге де керек». «Элбетте, кереги керек, тек неге анам ат болып ойнайды?». «Неге десень аьей бизде куьн сайын болмайды». «Анама-ав, шай ишейик».

Ас ишип олтырганларында баьри зат акында да соьйледилер. «Да, Гельфия, Тимур соьйтип этер деп ким ойлаган эди. Ол онда уьйленген деген хабарды айтадылар», – Кай-тип уьйленген? – деп саьспеклеп кетти Гель-фия. – А биз оны Камиль мен карап турамыз. Аьлемет экен, ЗАГС-ты да буздырган йок. Соьйтип болатоганма, аьши, анам-ав? Ол мени кайдай онъайсыз аьлге салады. Анам-ав, кимге барып, кимге айтайым, кимге шагы-найым? Ким ярдам этер? Кайда жазайым?».

Куьн аралап Гельфия нарсудка барды.

Баьри затты аньлатты эм: «Эримди озь аье-лине кайтарынъыз», – деп тиледи. Суд-та Гельфияды эс берип тынъладылар, сонъ «Аявлы гражданка, биз сизинъ эринъизди сизди суьйдирип яде айырып болмаймыз. Оькинишке, бир зат пан демевлик эткен-дей амал йок. Алимент алув уьшин аьризе язынъыз, соны ман баьри зат та кутылады», – дедилер.

Оьпкеси коьмекейине тыгылып шыкты кабинеттен Гельфия, кайгысын барып тагы кимге айтсын.

Бир куьн кетти, экинши. Сонъ айдынъ артыннан ай соьылды. Тимур хатыны ман баска авылда яшайтаган эди. Гельфия увы-лын тербиялады эм куллыгына барды. Камиль оьсти, алтыга толып, етиге кирди. Камиль атасына бек усайтаган эди, бет кел-багы ман да, акылы ман да. Экидинъ бири-синде улы: «Атам кашан келеек? Ол узакка кеткен, деп сен айткан эдинъ ше, кайгадер коьп заман кетти, а ол неге келмейди аьлиге дейим? Сережадынъ атасы бар, машинасы да

бар. Атасы аькелген, дейди. Менде де Сере-жадынъ машинасындай болса экен», – деген сора-варын берип, яны тынышлык таппады.

«Гельфия болса, увылына коьзясларын коьрсетпей, йылады. Кенем де озьин колына алып: «Даян биразга, келеек папанъ тезден», – деп увылынынъ коьнъилин авлады. Увы-лы болса, наьсиплигин ишине сыйдырал-май, тыска атылып шыкты эм: «Ура! Папам тезден келеек. Мага машина аькелеек», – деп орам бойлап кышкырды.

Гельфия яшавында болатоган затларга бир де ынангысы келмейтаган эди. Тек туь-негуьнги кызалак, бугуьн ана. Биринши суьюви, сеними, сагынъшылы йолгыслар, саклав, оьбисуьв – баьри зат озды да кетти. Онынъ бактысы сондай ма экен?

Гельфия ойнап турган баласын орамнан шакрыды: «Увылым, уьйде олтырып тур, мен туькеннен тез болып оьтпек алып келейим». Гельфия асыгыслы болып барды эм сол ара-да ким ди биревдинъ тешкеруьвли карайта-ганын сезди. Гельфия бурылмады, йолы ман бара берди. Онынъ атын айтып кышкырды-лар. Гельфия ясты сол саьатлей танымады. «Ой, Алик! Сен кешир мени, сол саьатлей сени танымадым.»

– Салам, салам! Айт хабарынъды, яша-вынъ, Камиль нешик ти, исинъ калай барады?

– Ай, менде баьри зат та аьруьв, Алик, куллык этемен, савлыгым бар. Камиль, Аллага шьукир, оьсти. Эне турган бир йигит, келин сайлап баслакпан увылыма, – деп куьлди Гельфия.

– Ол аьруьв, – деп куванды Алик, – тек той этсенъ шакрымага мутпа.

– Ва, сосы ерде неге турып калдык. Бел-ки, уьйге кирерсинъ, шай ишермиз.

– Йок, Гельфия савбол, мен мунда йол уьстинде токталып турыман, асыгаман, озь-ге йол кирермен, Камильди де коьрермен. А сен, Гельфия, озьинъ туьрленгенсинъ, аьруьв, ыспайы болгансынъ. Мен де сени сол саьат-лей танымай коьйдым. Гельфия ма бу, яде ол тувыл ма деп ойладым.

– Кой кажавынъды, Алик, кайдай аьруь-влик акында айтасынъ, эсееминъ. Йыллар кетеди, тезден йырма алтыга толакпан.

Алик саьатке карады да асыкты. «Гель-фия, мага кетпеге керек, районда болсанъ, кир, мутпа.

Алик – бесик йылыннан алып Тимур-дынъ йолдасы. Бир кере Тимур Гельфияды Аликке куьнлеп алганы да эсинде эди кыска-йкылынъ. Бу затлардынъ баьриси де озып кеткен...

Яз келди, Гельфиядынъ аьри-бери куллы-гы коьп болды: уьйге киреш куймага керек, бакшада каьр толып ятыр. Соьйтип Гельфия

увылы ман яшады, эм баласы атасын сорама-ган куьни кетпеди. Явап таппага кыйыннан кыйын болды. Анасы алдынъынша баьри затты ясырды, тагы да не зат ойланып айтая-гын билмеди, увылынынъ юрегин авыртпа-ска шалысты. «Оьсерсинъ, увылым, эм мен сага баьри затты ашыклап айтарман. Баь-ри тувралыкты билерсинъ», – деп ойланды Гельфия. Ама ол кайтип те ясырсын, увылы болса атасы акында бир зат билгиси келип турды. Альбомды суьйреп аькелер де, суь-вретлерди карап, сорап баслар: «Мунавы меним папам. Меним атам танкист болган ма? Караш онынъ мага карап куьлейтаганын. Мунавы онынъ танкыма анам-ав?» Гельфия альбомды авдара турып, Тимур ман тойла-рында туьскен суьвретин коьрди. «Мамав, мунавы сизинъ тойынъыз барады, сол ма? Папам да мине, а сен, анам-ав, сондай яра-сыксынъ, коьйлегинъ ап-ак. Минне мунда аьейим мен атайым», – деп баьри тувганла-рынынъ суьвретин коьрсетип, Камильдинъ кызыксынувынынъ сонъгы коьринмейтаган эди.

«Не зат этеди экен?» – деп Гельфия бир ерде эри акында ойланатаган эди.

Тимурдынъ яшавы енъилиннен болмады. Ама даянды эм яшады. Алик пен соьйлеген сонъ ол озьине савлайы орын таппады. «Бер-лимен, карап турып сосы мен не этип кой-дым? Акылын ишкен деп мендейге айты-ла болар, – деп озьин-оьзи урысты. Аьруьв болган, дейдилер, увылым да оьскен, меним Камильтайым. Мыйайлан болып кеттим. Шорт кестим. Гельфия бир заманда ондай затты мага кеширмес, онынъ ынанылыгы бар». Тимур соьгинди, ашувланып бармакларын тиследи. Кайгадер оькинсе де, кеш эди, озьи куьнали. «Баьри затты булгастырып кутыл-дынъ, энди кайтип туьзетип болар? Сол сага кереги. Бу яшавда сага кереги де не ди? Сен бир затты да куьсемейсинъ. Баланъды, Гель-фияды таслап коьйдынъ. Камилинъ оьсер, сорап, деп ойламадынъ...»

Исси сув басына куйылгандай, Тимур орыныннан кескинли турды. Бир аз тыныс-лангандай болды озьининъ ойларыннан намысланды. Тек ойлары ога тынышлык бермедилер: «Наьсиплисинъ ме сен аьли? Йок», – деп явап берди озьи-оьзине Тимур.

Тимур бирден бала кимик йылады: Мен ялгызбан, яппа-ялгыз аьдеммен. Кайгысына ютынып, бир сисе аракыды ишти. Соьйтип уйклап кетти.

Эртеникте Тимурды хатыны уянтты эм аьдеттеги буйрык тавысы ман: «Машина ман меним атам ман анамды коьрип кел-меге керексинъ. Мени тез-тез авырайды, деп айтарсынъ. Келсинлер. Оннан сонъ машинады гаражга саларсынъ, эм бакшада калган картоьпти ййярсинъ. Болак, оьл-дим куллыктан, савлайы затты озьим этпе-ге эшек болганман ма? Сен билесинъ ме, Тимур, сонъгы заманларда мага ярамай-сынъ. Уьйде шоьптинъ басын коьтермей-синъ. Сага коьзинъди туьртип айтсанъ, тек сол заманда этилеек затты билесинъ», – деп айтаягын аткылатып айтты. Уьй халатын кийген хатыны шашларын куйылтты, бия-ладынъ касында турды. Кыскайкыдынъ бийик тоьси халаттан коьринди. Сымырай куьлкиси юзине яйылды. «Неге мага соьй-тип карайсынъ-ав, биринши кере коьрип турысынъ ма?».

Сосы вакытта Тимурдынъ коьзи коьрги-си келмеди оны. Касында турмага суьйме-ди. Ама бу кыскайкы озьиндикин эттир-ген аьр заман. «Аявлым, не болганды сага? Неге уьндемейсинъ? Неге мени кушакла-майсынъ яде кушаклагынъ келмей ме? Аньлайман эсинъе алгансынъ оны, сагы-насынъ эм суьйген увылынынъды да сагына-сынъ. Муттагы соларды, яным-ав. Мен де сага тез арадан увыл табарман эм сен олар-ды мутып коярсынъ», деп кыйканълады бу йол да.

(Ызы болак).

РАЙОН ОРТАЛЫГЫНДА

Язлык келди
яйнатып

Язлыктынъ яйнаган кунын-де район орталыгында «село Терекли-Мектеб» СП администрациясынынъ эм маданият куллыкшыларынынъ уйгынлавы ман Навруз байрамы кенъ белгиленди. Байрамнан алдын маданият уйининъ майданында ясуыйкенлер, курылган сыпырага шақырылып, ногай шай иштилер, туърли зияпетлер едилер, оларга пылав асы да пайланды. Балаларга деп туърли шенъилшеклер алыс яктан аькелинди, эм балалардынъ аьр бириси коьнъил коьтерилис аьлде, ойнап-куьлип, озь заманын йибердилер. Солай ок ногайдынъ туърли асларынынъ выставкасында да катнасып, сынасканлар болдылар. Мунда ярасык этип аьзирленген бавырсаклар, катлама, боьреклер, алува, пыслак, иримшик, курт тизилди. Аvasлыгы болганлар, курылган ногай термеге кирип, бурынгы ногай савытларды, кийимлерди карадылар.

Байрамга багысланган шаралды юритуьвшилер Гульфия Кокоева эм Гюльгерен Савкатова аштылар эм бас деп «село Терекли-Мектеб» СП администрация аькимбасы Зейдулла Аджибайрамовка соьз бердилер. Ол, авыл яшавшыларын язлыктынъ келуьви мен кутлап, наьсип, берекет, онъайлык йорады. Сонъ йыйылганларга деп йырлавшыларымыз Бегали Куруптурсунов, Мурат Ваисов, Муслим Шаникеев, кишкей йырлав-

шы Алима Лукманова йырладылар, Ногай патшалык фольклор-этнографиялык «Айланай» эм балалар «Карлыгаш» ансамбль-лерининъ катнасуьшылары бийидилер. Солай ок бу байрамда ясуыйкенлер эм «Ногай Эл» балалар бавынынъ куллыкшылары сарын йырлап базластылар. Олардынъ оьнерине белгиди тоьрешилер Салимет Маликова, Марина Межитова, Альмира Абейдуллаева бердилер. Соьй-тип, 1-нши орынга К.Аблезова, 2-ншиге – Т.Суюнова, 3-ншиге – Ф.Оразбаева тийисли болдылар. Оларга савгага деп кой, кораз эм тавык берилди. Солай ок А.Джанибеков эм Кадрия атындагы школалардынъ окуьшылары аркан тартып базластылар, 1-нши эм 4-нши орынларды – Кадрия атындагы 10-ншы эм 11-нши класс окуьшылары, 2-нши эм 3-нши орынларды А.Джанибеков атындагы 10-ншы эм 11-нши класс окуьшылары бийледилер. Тагы да мунда аукционда товарлар сатылды, балалар юмаклар шештилер. Байрам шарасында катнасканлардынъ аьр бирисине савкатлар тапшырылды, савгасыз биревиде калмады. Савгалардан озьгелей, авылдынъ ямагат яшавында катнасканларга Зейдулла Курманович Разылыклар тапшырды. Балалар эм язлык байрамы от ягув ман, онынъ касын-да балалардынъ шав-шувласып ойнавы ман тамамланды.

Н. КОЖАЕВА.

Суьврете: байрам барысы.

МЕДУЧИЛИЩЕДЕ

Кызыклы
йолыгыс

Дагестаннынъ бас каласы Махачкаладагы медучилищеде белгили ногай шаири, коьшируьшиси эм публицист Анвар-Бек Култаев пен кызыклы йолыгыс болып оьтти. Йолыгыска ошактынъ биринши эм экинши курсынынъ студентлери эм окытуьшылары йыйылган эдилер. Училищединъ окытуьшысы Лаура Ибрагимхалилова йолыгысты ашты эм озьзининъ соьзинде булай деди:

– Бугуьнги йолыгыс озь-озьиннен тувыл.Быйыл сентябрь айында зейинли шаир, Дагестаннынъ халк шаири Расул Гамзатовка тувганлы 95 йыл толады. Ол бизим училищеде сав заманында аз болмаган эм оны биз йылы кепте йолыгып турганмыз. Бизге йолыгыска келген ногай шаири, Дагестаннынъ Язуьшылар соьузынынъ секретари Анвар-Бек Култаев Расул Гамзатов пан онлаган йыллар байланыс туткан, онынъ кол астында ислеген, онынъ коьплеген асарларын озьзининъ ана тилине коьширген эм баспалаган. Эм биз, училище окытуьшылары эм студентлери, айтылган шаир мен йолыгыс оьткермеге эм айтуьвы авылдасымыз эм зейинли шаиримиз акында онынъ авызынан айтканларын тынъламага деп йыйылганмыз.

Озь ягыннан шаир Анвар-Бек Култаев Расул Гамзатов пан 1968-нши йылдан алып таныс экени, ногай тилине шаирдинъ савлай дуьняга белгили «Бийик юлдызлар», «Меним Дагестаным» деген китаплерин эм баскалай ятлавларын эм дестанларын коьширгени, олар уьстинде калай куллык эткени акында хабарлады. Расул Гамзатовтынъ аьдемшилиги, яныпплыгы, Язуьшылар соьузы ман кайтип етекшилик эткен йыллары, солай ок патшалык эм ямагатшылык аьрекетлери акында коьплеген мысаллар келтирип айтты. Оны озьзининъ окытуьшысы эм насихашысы болатаганында токталды.

Сонъ келген конак белгили дагестан шаирининъ, солай ок озьзининъ бир неше ятлавларын ана эм орыс тиллеринде окып эситтирди. Йыйылганлардынъ бир неше сораьларына явапларын кайтарды.

З. ШУГАИПОВА,
Махачкала.Сведения о численности муниципальных служащих по
МО СП «сельсовет Карасувский и фактических затрат
на их содержание за I квартал 2018 года

№	Наименование должности	кол-во	за 1 месяц	за 1 квартал
1	глава МО	1	23566	70698
2	секретарь	1	18271	54 813
	Всего	2	41837	125511

Глава МО СП «сельсовет Карасувский»

Динакаев Я.С.

«ШОЫЛ ТАВЫСЫ»
(ГОЛОС СТЕПИ)

+6

ТОКТАСТЫРУВШЫ:
Дагестан Республикасынынъ Баспа эм
информация министрствосы.Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.Дагестан Республикасы бойынша Байланыс информациялык технологиялар эм
коьлем коммуникациялар тармагында тергев салув бойынша Федераллык служба
управленисинде регистрацияланган.

Регистрациялык номери ПИИ №ТУ 05-00359 (12 декабрь 2016 й.)

Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар
ой токтаслары редакциядыкы ман келиспеске боладылар. Авторлар язылмалары уьшин явапдылар.
ДР-нынъ Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалаьга кол басылуь заманы – 17 саватте. Баспалаьга кол басылган – 16 саватте.

Терекли-Мектеб авылынынъ сыйлы ясуыйкени
Юмазиет Сейпуллаевна Саликовага
15-нши апрельде 80 яска толаягы ман

Янымызга бек баалы аьдемсинъ,
Биз бен дайым болганынъды суьемиз.
Сенинъ сыйлы мерекенъ мен оьктемсип,
Куванышты сени минен боьлемиз.
Ийги ана, суьйген тетей аьлде,
Баьримизге дирек болып билдинъ сен.
Аьруьв соьзинъ, насихатынъ аьр заман
Кызганмадынъ, юреклерге еттинъ сен.

**Кутлавшылар: кедеси Мурат, келини Зайдат,
уныклары – Тимур, Асият, Айсылушка.**

Бораншы авыл яшавшысы
Барият Исаевна Эльмурзаевага
17-нши апрельде 50 яска толаягы ман

Уьйимиздинъ нуры болып,
Юргенинъди суьемиз.
Юреклерди тав этип,
Болганынъды суьемиз.
Аьруьв соьзлер уныкларга
Айтканынъды суьемиз.

**Кутлавшылар: ян косагы, кедеси Мурат, келини Джамиля,
кызы Султанат эм онынъ ян косагы Альберт,
уныклары Марат, Эльвира эм Марьяна.**

«Лаборатория слуха»

СЛУХОВЫЕ АППАРАТЫ

от 3500 до 20000 карманные, заушные, костные,
цифровые

с. Терекли-Мектеб

17 апреля с 9 до 11 часов.

В Поликлинике по адресу:

ул Станкевича 1,

аудиотест – бесплатно!подбор слуховых аппаратов, настройка, ком-
плектующиеПенсионерам скидка 10% (скидка действует
17.04.18)8 988 487 00 31 вызов специалиста на дом к
инвалидам - бесплатноВозможны противопоказания. Требуется кон-
сультация специалиста.

Свидетельство № 009445180 выдано 5.08.2014 г.

КПРФ Ногай РК Орав-хан Якубовна Капашовага суьйикли аданасы	Ногай районы бойынша «Союз Чернобыль» председатели Руслан Кунтуьгванов
Русланнынъ капылыстан ян бергени мен байланыста каты кайгыруьвин билдиреди, ога эм кардаш-туьгванларына бассавлык йорайды.	Абубекер Байманбетович Матаев оьлгени мен байланыста онынъ аьелине эм кардаш-туьгванларына каты кайгыруьвин билдиреди эм бассавлык йорайды.
Тень-дослары Расул, Кельдимурат, Нурали, Нурадин, Рахметулла, Наурбек, Мурат, Алибек, Амир, Муртазали, Менълали, Казбек, Замир, Залимхан, Курманали, Багудин эм Сейдахмет Руслан Якубович Телекниязов дуьнядан тайганына каты кайгырадылар, онынъ аьелине эм кардаш-туьгванларына бассавлык йорайдылар.	

Адрес редакции и издателя:
368850, Республика Дагестан, Ногайский район,
с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
Газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru

Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)

Телефоны:
Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365Газета выходит 52 раза в году.
Тираж – 3000 экз.
Цена – 5 рублей.
Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.Газета отпечатана в типографии
ГАУ РД «ИД «Дагестан»
по адресу:
367018, ДР, г.Махачкала,
Проспект Петра 1, 61.